

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В УКРАЇНІ

КУДЕРСЬКА Ірина Олександрівна - аспірант Інституту держави і права ім В.М. Корещького НАН України

**УДК 341.24 (477)
DOI 10.32782/EP.2021.2.9**

У статті досліджується адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні для визначення напрямів його вдосконалення та надання низки пропозицій до розробки проектів законодавчих актів з охорони НКС України з урахуванням зарубіжного досвіду. Методологічні засади дослідження: методи аналізу та синтезу, застосування яких посприяло правовому аналізу основних нормативних актів, виявленню прогалин адміністративно-правового забезпечення; метод прогнозування дав змогу запропонувати конкретні норми для вдосконалення вертикалі уповноважених органів публічної адміністрації у сфері охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні та чинного пам'яткоохоронного законодавства України. Наукова новизна. Акцентовано увагу на базових нормативно-правових актах у сфері охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні та зарубіжних країн; запропоновано вертикаль уповноважених органів публічної адміністрації щодо охорони НКС в Україні і вдосконалення їх повноважень; запропоновано напрями удосконалення адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.

Виокремлено перелік основних напрямів поліпшення адміністративно-правового забезпечення охорони НКС в Україні: за окремими процесами охорони НКС, зокрема: пошук та виявлення елементів (об'єктів, проявів) НКС, створення та внесення змін до спис-

ків/переліків/реєстрів; підстави виключення елементів (об'єктів, проявів) НКС із них; отримання згоди носіїв елементів (об'єктів, проявів) НКС; здійснення музеєфікації, відновлення, реконструювання, ревіталізація елементів (об'єктів, проявів) НКС, їх репрезентація НКС через електронні (віртуальні) музеї, виставки, освітні, туристичні, розважальні програми, ін., картування культурних просторів, окремих регіонів, областей, України з наявними елементами (об'єктами, проявами) НКС (зі створенням електронних версій); моніторинг стану об'єктів (проявів) НКС, виявлення змін, аналіз, оцінка і прогноз стану, ін.; 2) за елементами (об'єктами, проявами) складом НКС; 3) за суб'єктами адміністративно-правового забезпечення охорони НКС та їх управлінською діяльністю, приміром, прийняття державних цільових програм, спрямованих на охорону, включаючи дослідження, збереження, захист, передачу, відродження, популяризацію і використання, об'єктів НКС; 4) за адміністративними правопорушеннями щодо НКС, юридичною відповідальністю; 5) за структурою управлінських відносин та поділу адміністративної діяльності суб'єктів уповноважених у сфері охорони НКС; 6) за контрольною (наглядовою) діяльністю щодо охорони НКС; 7) визначення понятійно-категорійного апарату та тлумачення у сфері НКС; ін.

Ключові слова. Нематеріальна культурна спадщина, охорона, адміністративно-правове забезпечення, напрями вдосконалення.

Вступ

Культура, її цінності можуть як з'єднувати, так і роз'єднувати покоління, якщо в їх основі немає єдиної духовної складової. Тому основною метою держави в галузі культури є забезпечення збереження в єдиному культурному просторі різноманіття всієї накопиченої попередніми поколіннями системи цінностей, втілених, зокрема, й у елементах (об'єктах, проявах) НКС, що дозволяє зберігати національну самобутність усіх народів, що проживають в Україні. Політика держави щодо охорони НКС повинна забезпечуватися дієвою системою уповноважених органів публічної адміністрації.

Наукова дослідженість теми

Окремі питання охорони НКС було розглянуто в публікаціях Н. Терес, В. Василенко, Н. Кудерської, В. Шестак, ін., проте досвід з удосконалення правового забезпечення охорони НКС в Україні не досліджувався.

Мета статті полягає у дослідженні адміністративно-правового забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні та визначенні напрямів його вдосконалення для надання низки пропозицій до розробки проєктів законодавчих актів з охорони НКС України з урахуванням зарученого досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів

Адміністративно-правове забезпечення (далі – АПЗ) охорони НКС в Україні нині з огляду на публічне адміністрування, вважаємо, характеризується щодо змісту управлінської діяльності уповноважених владних органів у сфері охорони НКС: а) недостатнім визначенням чинним пам'яткоохоронним законодавством України їх цілей і завдань; б) недостатнім законодавчим унормуванням обсягу їх повноважень, взаємодії та співпраці, функцій, адміністративних процедур тощо; в) неналежністю законодавчого визначення методів їх діяльності, способів, засобів, механізмів які безпосередньо

впливають на практичну реалізацію цих повноважень, зокрема через невизначеність чіткої вертикалі у системі владних органів щодо НКС.

Для вдосконалення АПЗ з охорони НКС пропонується наступна вертикаль органів публічної адміністрації з повноваженнями кожного, що має набути законодавчого закріплення: **Кабінет Міністрів України** має: 1) забезпечити проведення державної політики у сфері НКС; 2) затвердження мапи розташування елементів (об'єктів, проявів) НКС у населених місцях України та змін, внесених до неї; 3) здійснювати нормативне регулювання у сфері НКС, у тому числі і щодо володіння, користування і розпорядження елементами (об'єктами, проявами) НКС; 4) затверджувати державні цільові програми, спрямовані на дослідження, збереження, захист, охорону, передачу, відродження, популяризацію, актуалізацію й використання НКС; 5) затверджувати порядок виявлення, державного обліку, ідентифікації, документування, проведення пропаганди, використання НКС; 6) здійснювати співробітництво з іноземними державами і міжнародними організаціями у сфері НКС; 7) здійснювати інші повноваження відповідно до законодавства України.

За статтею 13 Конвенції ЮНЕСКО 2003 року, до завдань окремої держави-учасниці належить «визначення або створення одного чи більше ніж одного компетентного органу з охорони НКС, наявної на її території» [1, ст. 13]. Так, окремий **ЦОВВ у сфері охорони КС** зобов'язаний виконувати свої повноваження, передбачені ЗУ «Про охорону культурної спадщини», відповідними нормативно-правовими актами щодо охорони НКС, а також повинен: 1) формувати державну політику, стратегії та програми у сфері НКС; 2) розробляти та затверджувати специфічні для сфери НКС норми і методології, зразки сертифікатів, висновків та технічних карток, необхідних для дослідження, класифікації та збереження НКС, свідоцтв носіїв НКС тощо; 3) заснувати і забезпечити роботу державних переліків (реєстрів) об'єктів НКС та забезпечувати їх ведення відповідно до положень про них; 4) затверджувати за пропозицією уповно-

важених органів публічної адміністрації: облікову картку (досьє), що складаються на кожен об'єкт НКС для включення їх до державних переліків (реєстрів) об'єктів НКС; 5) затверджувати та сприяти реалізації програм досліджень, актуалізації та збереження елементів (об'єктів, проявів) НКС, включаючи репрезентативні аудіовізуальні матеріали; 6) здійснювати координацію і моніторинг: діяльності органів публічної адміністрації, наділених повноваженнями щодо реалізації стратегій, програм і проєктів щодо збереження елементів (об'єктів, проявів) НКС - на національному рівні; планів досліджень НКС України; реалізацію законодавства про охорону НКС; 7) забезпечувати: виконання прийнятих зобов'язань за міжнародними договорами щодо НКС, стороною яких є Україна; підготовку кадрів у цій сфері, для чого, зокрема, сприяти впровадженню у процес освіти НКС, досягненню популярності НКС серед молоді, вихованню молодого покоління на основі зразків НКС, підвищенню кваліфікації кадрів; 8) ініціювати: розробку та внесення законодавчих пропозицій щодо НКС; висування об'єктів НКС для включення їх до Репрезентативного списку НКС людства або до Списку НКС, що потребує термінового захисту; міжнародне співробітництво, спільні проєкти та програми з іншими державами або міжнародними організаціями, що стосуються заходів по збереженню і, в залежності від обставин, порятунку НКС країни; 9) розробляти і затверджувати: Положення про класифікацію об'єктів НКС та ведення Реєстру НКС; Положення про присвоєння почесного звання «Носій нематеріальної культурної спадщини», ін.; норми і методології, специфічні для цієї галузі; зразки сертифікатів, висновків та технічних карток, необхідних для дослідження, класифікації та збереження НКС; 10) затверджувати: досьє спадщини, що складаються на кожен об'єкт НКС для включення їх до Реєстру; видачу свідоцтв про присвоєння почесного звання «Носій нематеріальної культурної спадщини»; програми досліджень і видання спеціалізованих колекцій стосовно НКС, включаючи репрезентативні аудіовізуальні матеріали, ін.; 11) здійсню-

вати координацію і моніторинг: діяльності уповноважених владних органів у сфері НКС, наділених повноваженнями щодо реалізації стратегій, програм і проєктів по збереженню об'єктів НКС - на національному рівні; річного плану досліджень НКС України; процесу реалізації законодавства про охорону НКС; 12) забезпечувати: виконання прийнятих зобов'язань за міжнародними договорами щодо збереження НКС, стороною яких є Україна; підготовку молодих фахівців у цій сфері, у тому числі через систему спеціалізованої доуніверситетської і університетської освіти; 13) ініціювати: пропозиції щодо приведення сучасної правової бази в галузі охорони НКС у відповідність до міжнародних договорів; висування об'єктів НКС для включення їх до Репрезентативного списку НКС людства або до Списку НКС, що потребує термінового захисту; міжнародне співробітництво, спільні проєкти та програми з іншими державами або міжнародними організаціями, що стосуються заходів по збереженню і, в залежності від обставин, порятунку НКС країни

Останнім часом у Мінкульті підтримується бачення щодо ЦОВВ у сфері КС про створення двох нових ЦОВВ: Державної служби охорони КС України і Державної інспекції КС України, замість сучасного Управління охорони КС у структурі Мінкульту. На нашу думку, таке є не доречним. Як відомо, державна служба - ЦОВВ, основним завданням якого є надання доступних і якісних адміністративних послуг фізичним та юридичним особам, а державна інспекція - ЦОВВ, основним завданням якого є здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням державними органами та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, юридичними і фізичними особами актів чинного законодавства [4]. Окремий компетентний ЦОВВ у сфері охорони КС, як видно з наведеного, повинен мати значно більші повноваження, ніж Державна служба з охорони КС, а окремий спеціальний орган ЦОВВ, що здійснює контрольну функцію, на нашу думку, є недоречним. Створення цих двох ЦОВВ значно збільшать бюджетні витрати, що не вплине на ефективність діяльності з охорони НКС.

Багато створити у складі цього компетентного ЦОВВ структурний підрозділ з охорони НКС, який повинен: 1) розробляти та подавати центральному органу виконавчої влади, що відповідає за реалізацію державної політики у сфері КС: а) проекти планів заходів з реалізації національних стратегій, політик і програм, що стосуються охорони НКС; б) методологію створення і поповнення державних переліків НКС; в) список об'єктів НКС, що підлягають включенню до державних переліків; г) норми і методологію щодо дослідження, збереження і використання об'єктів НКС; 2) сприяти розробці досьє на об'єкти НКС, що подаються для включення до Репрезентативного списку НКС людства або до Списку НКС, що потребує термінового захисту; 3) вносити пропозиції центральному органу виконавчої влади, що відповідає за реалізацію державної політики у сфері КС щодо визнання конкретних осіб, сімейних груп і колективів носіями НКС; 4) проводити експертизу діяльності у сфері НКС; 5) розглядати скарги, що належать до сфери його компетенції; 6) надавати методологічну підтримку у діяльності щодо НКС; 7) сприяти передачі об'єктів НКС молодому поколінню зі збереженням їх основних характеристик; 8) проводити інвентаризацію об'єктів НКС, носіїв НКС, поповнювати архіви і бази даних інформацією, зареєстрованою на різних сучасних носіях; 9) сприяти організації заходів щодо популяризації НКС із забезпеченням поширення знань про її специфіку; 10) ін., а також – інспекцію, як структурний підрозділ, з відповідними контрольними (наглядовими) повноваженнями щодо охорони КС, у тому числі й НКС. Така інспекція повинна мати належний правовий статус та повноваження для здійснення необхідного й достатнього контролю (нагляду), що має бути унормовано.

Територіальні органи компетентного ЦОВВ у сфері охорони НКС мають бути утворені як юридичні особи публічного права відповідно до чинного законодавства України, для виконання повноважень цього органу на місцевому рівні, до яких обов'язково має бути включено контроль (нагляд) за виконанням чинного пам'ятко

охоронного законодавства України. Необхідність їх створення на місцях пояснюється відсутністю структурних підрозділів у місцевих державних адміністраціях або їх малою чисельністю, що не сприяє здійсненню належної охорони НКС.

Органи місцевого самоврядування мають здійснювати такі повноваження у сфері НКС: 1) забезпечення на відповідній території виконання державних і регіональних програм щодо НКС; 2) забезпечення в місцях проживання корінних народів і національних меншин – програми їх національно-культурного розвитку; 3) забезпечення задоволення культурних потреб територіальних громад у сфері НКС; 4) забезпечувати та здійснювати контроль за дотриманням законодавства України щодо НКС; 5) сприяти виявленню, обліку, збереження, популяризації та використання елементів (об'єктів, проявів) НКС; 6) вживати заходи, завдяки яким зберігачі та виконавці окремих елементів (об'єктів, проявів) НКС користуються визнанням і повагою з боку спільнот, представниками яких вони є, фахівців і широких верств населення; 7) передбачати в планах економічного і соціального розвитку проведення заходів з організації вивчення, обліку та збереження виявлених на їх території елементів (об'єктів, проявів) НКС та їх фінансування; 8) забезпечувати збереження життєздатних форм традиційних виразів, підтримувати носіїв НКС на їх території, сприяти відродженню зниклих елементів (об'єктів, проявів) НКС, які є значущими для культурної ідентифікації спільноти; 9) співпрацювати з органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони НКС відповідно до закону з метою інвентаризації, документування, дослідження, збереження, передачі та популяризації НКС; 10) залучати наукові організації відповідного профілю і громадськість до проведення заходів по вивченню, збереженню і пропаганді НКС; 11) розвивати громадські ініціативи по збереженню і відродженню форм традиційного укладу життя, особливо елементів (об'єктів, проявів) НКС, які можуть стати джерелом економічного та соціального розвитку на місцевому рівні; 12) моніторити стан охоро-

ни елементів (об'єктів, проявів) НКС, включених до державних переліків НКС; 13) моніторити стан охорони елементів (об'єктів, проявів) НКС, занесених до відповідного Списку ЮНЕСКО: а) один раз на чотири роки для об'єктів, включених до Списку НКС, що потребують термінової охорони; б) один раз на шість років для об'єктів, що включені у Репрезентативний список НКС людства; 14) забезпечувати спадкоємство у сфері НКС; 15) вирішувати питання про призупинення, а також заборону робіт (заходів), що створюють небезпеку для об'єктів НКС; 16) реалізовувати інші заходи щодо охорони елементів (об'єктів, проявів) НКС, у т.ч. обумовлені відповідними міжнародними нормативно-правовими актами. [3, ст. 26]

Органи місцевого самоврядування можуть бути законними представниками спільнот - носіїв (зберігачів) НКС. Вони мають співпрацювати відповідно до закону з ЦОВВ з метою розробки програм/стратегій по ідентифікації, документування, дослідження, збереження, передачі, популяризації, відродження і використання НКС. Для їх реалізації цих програм ними повинні передбачатися в річних бюджетах кошти на фінансування або співфінансування заходів зі збереження та/або порятунку елементів (об'єктів, проявів) НКС. Відсутність належного законодавчого забезпечення щодо охорони НКС компенсується на місцевому рівні прийняттям відповідних регіональних програм про охорону КС. Такі програми сприяють утворенню ефективності адміністративно-правового забезпечення щодо НКС.

Здійснення децентралізації з охорони НКС, як бачимо, є сумнівним та може мати наслідком втрату окремих елементів (об'єктів, проявів) НКС через: а) наближення публічних органів до об'єктів управління, населення майже відсутнє; б) забезпеченість переважно власними ресурсами – не достатнє; в) виборність влади і доступність до неї участі громадськості і контроль її – у межах можливостей окремої територіальної громади; г) гарантована самостійність рішень і дій – лише на національному та центральному рівні, а на місцевому наявна

лише по-можливості; д) специфіка структури інститутів (виборність, сесії, з'їзди, референдуми) – у межах чинного законодавства. Нині управління щодо охорони НКС є централізованим.

Уповноважені в цій сфері заклади культури, дослідницькі та виховні установи, громадські об'єднання мають бути відповідно наділені такими повноваженнями: 1) ініціювати та здійснювати програми діяльності з ідентифікації, документування, збереження, дослідження, використання і передачі НКС у спільнотах з використанням традиційних і сучасних методів, апаратури тощо; 2) сприяти в установленому законодавством порядку діяльності архівів, створювати бази даних, колекціонуванню елементів (об'єктів, проявів) НКС; 3) брати участь у заходах щодо збереження, охорони, захисту елементів (об'єктів, проявів) НКС, які знаходяться під загрозою зникнення; 4) здійснювати широке інформування населення та наукової громадськості про елементи (об'єкти, прояви) НКС, включені до переліків НКС; 5) сприяти підготовці молодих фахівців у сфері НКС; 6) займатися організацією та адмініструванням профільних архівів відповідно до законодавства в області архівів і виконувати такі обов'язки: а) здійснювати дослідження на місцях за рахунок коштів державного бюджету або спеціальних джерел, вести архіви записів щодо НКС; б) колекціонувати, проводити інвентаризацію та зберігати на основі сучасних наукових вимог відомості, які стосуються елементів (об'єктів, проявів) НКС, а також пов'язані з їх життєвою основою, використовуючи для цього реєстрацію інформації на будь-яких матеріальних і електронних носіях; в) складати в обов'язковому порядку опис елементів (об'єктів, проявів) НКС відповідно до прийнятих у науковому дослідженні норм; 7) заохочувати населення України, в першу чергу носіїв відповідних елементів (об'єктів, проявів) НКС, включених у переліки НКС, до заходів з їх охорони; 8) сприяти відродженню традиційної народної творчості, художніх промислів та ремесел, культурних традицій національних меншин; 9) забезпечувати належну охорону елементів (об'єктів, проявів) НКС;

10) здійснювати розробку та реалізацію спеціальних заходів щодо охорони елементів (об'єктів, проявів) НКС, які потребує термінової охорони, у т.ч. із залученням міжнародної допомоги; 11) забезпечувати спадкоємство у сфері НКС; [3, ст. 26; 2]; 12) з метою підсилення освітніх програм у закладах культури: розробка спеціалізованих комплексних освітніх програм (дитячі, юнацькі, навчання впродовж життя) у культурних установах та при громадських об'єднаннях; запровадження освітньо-дозвілевих родинних недільних програм на базі культурних установ та громадських об'єднань [2]; 13) для налагодження співпраці між закладами освіти та культури: залучення культурних установ до діяльності освітніх закладів усіх рівнів (розробка планів розвитку і нових методик, впровадження змін, стимулювання найкращих працівників); створення програми культурної освіти для шкільних та позашкільних закладів спільно з працівниками культурних установ та громадські організації, впровадження нової навчальної програми для предметів, приміром, музика, образотворче мистецтво, художня культура, для осмислення ролі КС у суспільному розвитку країни як основи та потужного ресурсу збалансованого (сталого) розвитку і одного з найважливіших середовищеутворюючих чинників; співпраця з закладами вищої освіти щодо стажування студентів (широкого кола спеціальностей) у культурних установах та громадських об'єднаннях; залучення студентів «творчих» спеціальностей до практики у школах, організації літніх шкіл та таборів [2]; 14) паспортизація елементів (об'єктів, проявів) НКС окремих регіонів, областей, України; 15) мапування культурних просторів, окремих регіонів, областей, України з наявними елементами (об'єктами, проявами) НКС; 16) розробка альтернативних туристичних маршрутів з урахуванням мапування НКС в окремих регіонах, областей України; 17) організація і здійснення відповідного моніторингу охорони НКС; 18) створення та наукове опрацювання облікової документації, формування цифрового ресурсу щодо елементів (об'єктів, проявів) НКС, зокрема, формування цифрових каталогів тощо;

19) реалізовувати інші заходи щодо охорони елементів (об'єктів, проявів) НКС, у т.ч. обумовлені відповідними міжнародними нормативно-правовими актами.

Окрім того, основними напрямками поліпшення адміністративно-правового забезпечення охорони НКС України вважаємо такі: за окремими процесами охорони НКС, зокрема: пошук та виявлення елементів (об'єктів, проявів) НКС, створення та внесення змін до списків/переліків/реєстрів; підстави виключення елементів (об'єктів, проявів) НКС із них; отримання згоди носіїв елементів (об'єктів, проявів) НКС; здійснення музефікації, відновлення, реконструювання, ревіталізація елементів (об'єктів, проявів) НКС, їх репрезентація НКС через електронні (віртуальні) музеї, виставки, освітні, туристичні, розважальні програми, ін., мапування культурних просторів, окремих регіонів, областей України з наявними елементами (об'єктами, проявами) НКС (зі створенням електронних версій); моніторинг стану об'єктів (проявів) НКС, виявлення змін, аналіз, оцінка і прогноз стану, ін.; 2) за елементами (об'єктами, проявами) складом НКС; 3) за суб'єктами адміністративно-правового забезпечення охорони НКС та їх управлінською діяльністю, приміром, прийняття державних цільових програм, спрямованих на охорону, включаючи дослідження, збереження, захист, передачу, відродження, популяризацію і використання, об'єктів НКС; 4) за адміністративними правопорушеннями щодо НКС, юридичною відповідальністю; 5) за структурою управлінських відносин та поділу адміністративної діяльності суб'єктів уповноважених в сфері охорони НКС; 6) за контрольною (наглядною) діяльністю щодо охорони НКС; 7) визначення понятійно-категорійного апарату та тлумачення у сфері НКС; ін.

Доречним є й зарубіжний досвід, а саме: створення громадських структур культурних діячів, фахівців, місцевих організацій, науково-дослідних центрів тощо та сприяння їм для обміну досвідом щодо НКС з унормуванням такої співпраці (Австрійська Республіка); визнання НКС спеціальним видом інтелектуальної власності держави

для запобігання її привласнення (Республіка Азербайджан); достатнє унормування опіки НКС державою через уповноважені структури (Арабська Республіка Єгипет); ухвалення єдиного уніфікованого та кодифікованого закону про КС з окремим розділом щодо НКС, у якому унормовано стимулювання приватних асигнувань у цій сфері (Італійська Республіка); унормовані критерії об'єктів для списку НКС Гонконгу (Китайська Народна Республіка); унормування заходів щодо освіти з НКС у навчальних закладах (Королівство Іспанія); унормування низки діяльності та взаємодії діяльності державних та громадських інституцій, що опікується НКС (Словацька Республіка); визнання НКС феноменом, який підтверджує та закріплює національну єдність, підготовка спеціалістів у цій сфері (Республіка Болгарія); виділення зон охорони елементів (об'єктів, проявів) НКС для забезпечення їх збереження та доцільного використання (Республіка Білорусь); визначення, що «Елементами (об'єктами, проявами) НКС є тільки ті, що узгоджуються із сучасними міжнародними правовими актами з прав людини й вимогами взаємної пошани між співтовариствами, групами й окремими особами; є властивими Україні; відображають її традиційну культуру і мають важливі історичні, літературні, художні, наукові, технологічні або технологічні цінності; мають характеристики успадкування від попередніх поколінь і живого існування; тощо» (Казахстан) (Додаток А); унормування прав громадян на користування НКС та доступ до неї (Республіка Молдова); створено і унормовано Бюро з управління НКС та його регіональних органів (Румунія); законодавче закріплення основних принципів охорони НКС: принцип балансу, принципи інституційної координації, принцип обережності, принцип планування, принцип переліку, принцип участі, принцип поваги, принципи просування (Фіджі); покладення основної діяльності у координації заходів зі збереження спадщини та залучення до неї громадськості на національний траст (Сполучені Штати Америки); визначення та унормування права власності на оборотоздатні елемен-

ти (об'єкти, прояви) НКС (Європейський Союз).

Ефективна і якісна охорона НКС в Україні можлива за умов належного адміністративно-правового забезпечення в цій сфері, узгодженості дій між усіма уповноваженими органами публічної адміністрації щодо неї, сформованої позитивної позиції місцевої громади щодо впровадження практики інтеграції громадян до процесів цієї охорони.

Висновки

1. Запропоновано для вдосконалення АПЗ з охорони НКС вертикаль органів публічної адміністрації з повноваженнями кожного, що має набути законодавчого закріплення.

2. Наведено аргументи та зроблено висновки щодо сумнівності здійснення децентралізації з охорони НКС.

3. Виокремлено перелік основних напрямів поліпшення адміністративно-правового забезпечення охорони НКС в Україні

Література

1. Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження: міжнар. докум. ЮНЕСКО : від 20.10.2005 р. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_008#Text (дата звернення: 01.04.2021).

2. Поливач К. А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України (суспільно-географічне дослідження) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук : спец. 11.00.02 «Економічна та соціальна географія» / К. А. Поливач; Ін-т географії НАН України. – К., 2007. – 24 с.

3. Про нематеріальному культурну спадщину: законопроект : від 07.04.2015. Прес-служба Міністерства культури України. [URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248077113&cat_id=244277212 (дата звернення: 01.04.2021).

4. Федоренко В. Л. Конституційне право України : підруч. / До 20-ої річниці Конституції України та 25-ої річниці незалежності України / В. Л. Федоренко. – К. : Видавництво Ліра-К, 2016. – 616 с. URL: <http://lira-k.com.ua/preview/12053.pdf>.

SUMMARY

In the article investigated the administrative and legal support for the protection of intangible cultural heritage in Ukraine, directions of its improvement are determined and offered proposals for the development of draft legislation on the protection of intangible cultural heritage of Ukraine taking into account foreign experience. Methodological framework of the research: methods of analysis and synthesis, the application of which contributed to the legal analysis of basic regulations, identification of gaps in administrative and legal support; the forecasting method made it possible to propose specific norms for improving the vertical of authorized bodies of public administration in the field of protection of intangible cultural heritage in Ukraine and the current legislation of Ukraine. Scientific novelty. Emphasis is placed on the basic regulations in the field of protection of intangible cultural heritage in Ukraine and foreign countries; proposed improvement of the powers of these bodies; offered the vertical of authorized bodies of public administration concerning protection of intangible cultural heritage and improvement of their powers in Ukraine; the directions of improvement of administrative and legal maintenance of protection of intangible cultural heritage in Ukraine on the basis of foreign experience are offered.

The list of the basic directions of improvement of administrative and legal maintenance of protection of intangible cultural heritage in Ukraine is allocated: by certain processes of protection of intangible cultural heritage, in particular: search and identification of elements (objects, manifestations) of intangible cultural heritage, creation and making changes to lists, registers; grounds for exclusion of elements (objects, manifestations)

of the intangible cultural heritage from them; obtaining the consent of the carriers of elements (objects, manifestations) of the intangible cultural heritage; implementation of museification, restoration, reconstruction, revitalization of elements (objects, manifestations) of intangible cultural heritage, their representation of intangible cultural heritage through electronic (virtual) museums, exhibitions, educational, tourist, entertainment programs, etc., mapping of cultural spaces, separate regions, areas, Ukraine with the available elements (objects, manifestations) of intangible cultural heritage (with the creation of electronic versions); monitoring the objects (manifestations) of intangible cultural heritage, detection of changes, analysis, assessment and forecast of the condition, etc. ; 2) by elements (objects, manifestations) of intangible cultural heritage; 3) by subjects of administrative and legal support for the protection of intangible cultural heritage and their management activities, for example, the adoption of state targeted programs aimed at protection, including research, preservation, protection, transfer, revival, promotion and use of intangible cultural objects heritage; 4) for administrative offenses related to intangible cultural heritage, legal liability; 5) the structure of management relations and the division of administrative activities of the subjects authorized in the field of protection of intangible cultural heritage; 6) control (supervisory) activities for the protection of intangible cultural heritage; 7) definition of the conceptual and categorical apparatus and interpretation in the field of intangible cultural heritage; etc.

Keywords. Intangible cultural heritage, protection, administrative and legal support, directions of its improvement.